

Μέτοχοι στην εκπαιδευτική διαδικασία: Μαθητής-Γονέας- Εκπαιδευτικός

Μπούρα Α. Στυλιανή

Νηπιαγωγός, M.Sc

M.Ed Σπουδές στην Εκπαίδευση, M.Sc Διοίκηση Εκπαίδευσης
stellampoura@gmail.com.gr

Περίληψη

Στο χώρο του Νηπιαγωγείου η μάθηση θεωρείται κοινωνική δραστηριότητα και αναπτύσσεται κατά τη συναναστροφή του παιδιού με άλλους και με την αλληλεπίδρασή του με το περιβάλλον. Ευνοείται και ενθαρρύνεται η ανάπτυξη αλληλεπιδράσεων τόσο ανάμεσα στα παιδιά και τους ενήλικες όσο και μεταξύ των παιδιών (Οδηγός Νηπιαγωγού, 2019, σελ. 10). Μέσω των σύγχρονων εκπαιδευτικών ερευνών έχει αποκαλυφθεί, για την πρώιμη παιδική ηλικία, η αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εμπλέκουν τους γονείς στις διαδικασίες της μάθησης (Οδηγός Νηπιαγωγού, 2019, σελ. 49). Οι εκπαιδευτικοί με την υψηλή τους επιστημονική αλλά και εκπαιδευτική κατάρτιση συντελούν στη βελτίωση όχι μόνο των μαθητικών επιδόσεων αλλά και στην ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών επικοινωνίας και συνεργασίας με το οικογενειακό περιβάλλον. Η ανάγκη για επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας προκύπτει και από τη συνταγματική θεμελίωση του δικαιώματος που έχει ο γονιός και που δημιουργείται από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 9 και 21 του Συντάγματος (2008). Ο γονιός έχει υποχρέωση, δικαίωμα, προσωπική επιθυμία αλλά και ενδιαφέρον να ενημερώνεται για το παιδί του. Το άρθρο θα προσπαθήσει με τη βοήθεια των βιβλιογραφικών αναφορών αλλά και της έρευνας όχι μόνο να αποσαφηνίσει τον ρόλο του κάθε ενός από τους εμπλεκόμενους αλλά και να προτείνει τις βέλτιστες πρακτικές συνεργασίας.

Λέξεις κλειδιά: Μαθητής, Γονέας, Εκπαιδευτικός, Σχολικός Οργανισμός

Εισαγωγή

Ένα σύγχρονο σχολείο καλείται και πρέπει να είναι αποτελεσματικό και ένας από τους κύριους παράγοντες που συντελούν στο να το επιτυγχάνει είναι η ικανότητά που έχει να συνεργάζεται με τους γονείς (Παμουκτσόγλου, 2001). Το άρθρο 9 αναφέρει ότι «η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη» και στο άρθρο 21 ότι «η οικογένεια..., καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του κράτους». Οι διατάξεις αυτές συνδυαστικά δίνουν στους γονείς την ελευθερία τόσο για την ανατροφή όσο και για τη μόρφωση των παιδιών τους, έναντι κάθε άλλου φορέα παιδαγωγικής αρμοδιότητας. Ταυτόχρονα, το κράτος είναι υποχρεωμένο να λαμβάνει θετικά μέτρα που να συμπληρώνουν και να βελτιώνουν τον πολύπλευρο και ποικίλο χαρακτήρα της οικογενειακής ζωής καθώς γονείς και σχολείο οδηγούνται στην αναγκαία συνάντησή τους, με κύριο στόχο την αρμονική τους συνύπαρξη προς όφελος των παιδιών (Ματσαγκούρας, 2003). Σε επίπεδο κοινών διατάξεων η συνταγματική αναγκαιότητα που προκύπτει για μία ορθή και ολοκληρωμένη επικοινωνία σχολείου και οικογένειας υλοποιείται και από τα άρθρα 48-53, κεφάλαια ΙΔ, ΓΕ του Ν. 1566/1985 και το άρθρο 2, παράγραφος 1 του Ν. 2621/1998 που θεσμοθετούν και ρυθμίζουν τον τρόπο της ουσιαστικής συμμετοχής των γονέων και των κηδεμόνων στα εκπαιδευτικά δρώμενα. Ειδικότερα, προβλέπεται τη συγκρότηση Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων σε επίπεδο σχολείου, η Ένωση Γονέων σε επίπεδο δήμου ή κοινότητας, η Ομοσπονδία Γονέων σε επίπεδο νομού και η Συνομοσπονδία Γονέων σε εθνικό επίπεδο. Εκπρόσωποι των συλλογικών αυτών οργάνων συμμετέχουν στις σχολικές επιτροπές, καθώς και οι εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στα σχολικά συμβούλια, στις νομαρχιακές και επαρχιακές επιτροπές παιδείας, στις δημοτικές και

κοινοτικές επιτροπές παιδείας, και στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, όπου εξετάζονται θέματα λειτουργίας των σχολείων και θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής. Επειδή η λειτουργία τους έχει αποδειχθεί κατά την εφαρμογή της ότι είναι αναποτελεσματική, κρίνεται απαραίτητο να ενισχυθεί ο ρόλος τους ώστε να αντιπροσωπεύουν τη σύγχρονη ανάγκη που υπάρχει, για συλλογικό προγραμματισμό καθώς και εκδημοκρατισμό του σχολείου (Μπρούζος, 1998; Σαϊτής, 2005). Το σημαντικό είναι ότι ο νομοθέτης αναγνωρίζει τους γονείς ως σημαντικούς εταίρους στο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι (Γκόβαρης, 2001; Fullan 1982). Έχουμε κατά συνέπεια τρεις παράγοντες που συντελούν στην λειτουργία της εκπαιδευτικής κοινότητας με τον κάθε ένα από αυτούς να έχει το δικό του μερίδιο ευθύνης στην καλή του λειτουργία. Κρίνεται απαραίτητος ένας καλός στρατηγικός σχεδιασμός της εκπαιδευτικής πολιτικής, που να ενισχύει την εμπλοκή της οικογένειας στις δράσεις του σχολείου, ώστε να μπορέσουν να υποστηριχθούν καλύτερα οι διαδικασίες μάθησης και κοινωνικοποίησης στο πλαίσιο της τυπικής και της άτυπης εκπαίδευσης.

Στρατηγικός σχεδιασμός στο Ελληνικό Δημόσιο Σχολείο.

Με τον όρο στρατηγικό σχεδιασμό εννοούμε την επιδίωξη της σχολικής μονάδας να διαμορφώσει ένα πρόγραμμα που θα του παρέχει κατεύθυνση και προσανατολισμό για το μέλλον. Είναι δηλαδή η «*διαδικασία ανάπτυξης και συντήρησης ενός σχεδίου, ανάμεσα στους στόχους και τις δυνατότητες του οργανισμού και τις μεταβαλλόμενες ευκαιρίες μάρκετινγκ*» (Πασχαλούδης, σελ. 82, 2018). Στην εκπαίδευση ο στρατηγικός σχεδιασμός πρέπει να αφορά στη δημιουργία υποδομών και την παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας με στόχο την εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου.

- **Εμπερικλείει τη σαφή αποστολή της σχολικής μονάδας.** Να εκπαιδεύσει ορθά και σε ένα ήρεμο και παιδαγωγικό περιβάλλον, τα παιδιά που ανήκουν σε αυτό, έχοντας ταυτόχρονα αρμονική σχέση με το οικογενειακό τους περιβάλλον.
- **Προσδιορίζει τους στόχους, βραχυπρόθεσμα με πολύ μικρή διάρκεια ή μακροπρόθεσμα με διάρκεια από 3 έως 25 χρόνια.** Σε μακροπρόθεσμο επίπεδο προγραμματίζονται, κυρίως στόχοι εκπαιδευτικοί και εξοπλισμού ή στόχοι βελτίωσης του δομικού περιβάλλοντος. Βραχυπρόθεσμα προγραμματίζει την εξελικτική πορεία των μαθητών από την αρχή της φοίτησής τους έως το πέρας αυτής.
- **Σχεδιάζει ένα ισχυρό χαρτοφυλάκιο στόχων.** Στόχοι καινοτόμοι και προσαρμοσμένοι στη σύγχρονη κοινωνία και τις ανάγκες της.
- **Συντονίζει τις λειτουργικές στρατηγικές.** Τόσο σε εκπαιδευτικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο.
- **Εξετάζει το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον του φορέα.** Πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα, ευκαιρίες, απειλές.

Επικεντρώνεται η προσοχή στον πελάτη, αλλά πρέπει να γίνει και ένα βήμα παραπάνω επικέντρωσης της προσοχής στους εξωτερικούς παράγοντες που επηρεάζουν πχ. Δήμοι, σχολικές επιτροπές, κονδύλια ΕΣΠ (Μπουραντάς, Βαθής, Παπακωνσταντίνου, Ρεκλείτης, 1999). Το εύρος του στρατηγικού σχεδίου ποικίλει από 3-25 χρόνια για τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και από λίγους μήνες έως 3 χρόνια για τον βραχυπρόθεσμο. Και οι δύο είναι απαραίτητοι και αναγκαίοι, ώστε να γίνει: ορισμός του προβλήματος-θέματος και των αντικειμενικών στόχων, σχεδιασμός της έρευνας της επίλυσης και του χειρισμού, να συγκεντρωθούν οι απαραίτητες προς αξιοποίηση πληροφορίες, να αναλυθούν και να ερμηνευτούν τα δεδομένα, να γίνει η παρουσίαση των αποτελεσμάτων και η τελική αξιολόγηση (Πασχαλούδης, 2003). Επίσης να γίνει ο εντοπισμός, η δημιουργία και η επικερδής ικανοποίηση, η ανάλυση περιβάλλοντος για να τεθούν οι στόχοι που να είναι εφικτοί, μετρήσιμοι, με χρονικό ορίζοντα, ορθή και δίκαιη ιεράρχηση, να βρεθεί η στρατηγική υλοποίησης των στόχων ανάλογα με το κόστος, τη διαφοροποίηση, εστίαση και τέλος να γίνει

έλεγχος των 4 τελευταίων βημάτων ώστε να βλέπουμε εάν χρειάζεται ανατροφοδότηση και συνεχίζουμε να διαφοροποιούμε αναλόγως.

Ερευνητικό πλαίσιο

Προκειμένου να αποτυπωθούν οι απόψεις των γονέων απέναντι στις υπάρχουσες αλλά και τις προσδοκώμενες σχέσεις, δόθηκε ένα ερωτηματολόγιο το οποίο θα αποτελέσει βασικό εργαλείο μέτρησης των δυνατών αλλά και των αδύνατων σημείων λειτουργίας ως προς την καλλιέργεια των προσδοκιών:

1. Με βάση την «Ενσυναίσθηση - Προσδοκίες» όπου θα φανεί η άποψη των γονέων και κηδεμόνων για τις προσδοκίες τους στην καλλιέργεια ενός θετικού κλίματος
2. Με βάση τη «Γονεϊκή Ικανοποίηση» όπου θα απαντηθεί το ερώτημα του κατά πόσο υπάρχει ικανοποίηση των γονέων και κηδεμόνων από τον ήδη υπάρχον τρόπο λειτουργίας στην προσπάθεια επίτευξης αρμονικών συνεργασιών.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε δύο εκ των τεσσάρων Πολυδύναμων Νηπιαγωγείων ΤΟΥ Νομού Λάρισας, ένα δείγμα που αντιπροσωπεύει το 50% παρόμοιων σχολείων του Νομού. Σε σύνολο 136 νηπίων, με 270 γονείς-κηδεμόνες, απάντησαν οι 182. Το δείγμα αντιπροσωπεύει το 67,4% του πληθυσμού και θεωρείται αντιπροσωπευτικό. Επιλέχθηκε η ποσοτική έρευνα ως εργαλείο αποτύπωσης, προκειμένου να αποτυπωθούν οι σχέσεις που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ των άμεσα εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Δόθηκαν 14 ερωτήσεις «κλειστού τύπου» 5/βάθμιας κλίμακας Likert (Διαφωνώ απόλυτα, Διαφωνώ, Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ, Συμφωνώ, Συμφωνώ απόλυτα).

Συνεργασία σχολείου-οικογένειας.

Είναι μια συνεργασία που χτίζεται σταθερά, χρειάζεται χρόνο, ενέργεια, διάθεση καθώς και συστηματική προσπάθεια και από τις δύο πλευρές. Στις μέρες μας η συνεργασία αυτή δεν πατάει σε γερά θεμέλια και δεν έχει αναπτυχθεί έτσι όπως θα έπρεπε. Κυριαρχούν οι τυπικές σχέσεις και περιορίζονται σε συγκεκριμένες υποχρεώσεις πχ. συμμετοχές των γονέων σε σχολικές εκδηλώσεις, ενημερώσεις από το σχολείο... Αργότερα στο Δημοτικό η συνεργασία παίρνει και τη μορφή παρακολούθησης των εργασιών που το παιδί θα πρέπει να ετοιμάσει στο σπίτι. Βέβαια υπάρχουν και εκείνοι που συμμετέχουν σε περισσότερες δράσεις του σχολείου όπως σύσταση συλλόγου γονέων, παρακολούθηση συνεδριάσεων αλλά αποτελούν την μειοψηφία. Σημαντικοί παράγοντες που εμποδίζουν τέτοιου είδους επικοινωνίες είναι:

- Η έλλειψη χρόνου από πλευράς γονέων, άρα και μείωση του χρόνου που αφιερώνεται στα παιδιά αφού πολλοί γονείς ασχολούνται με περισσότερες από μία δουλειές προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις
- Ο αυξημένος αριθμός μονογονεϊκών οικογενειών (διαζύγια, γονείς που αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν για λόγους εργασίας, απώλεια γονέα λόγω ασθένειας ή ατυχήματος)
- Πολλοί επίσης, είναι και εκείνοι οι γονείς που αισθάνονται άβολα στο χώρο του σχολείου. Εμπόδιο ίσως για πολλούς να αποτελεί το ότι δεν μιλούν σε καλό βαθμό την ελληνική γλώσσα, άρα δυσκολεύονται και στην επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς
- Πολλοί είναι και εκείνοι οι γονείς που ταυτίζουν την συμπεριφορά τους ως γονείς με τις δικές τους μαθητικές εμπειρίες. Παρερμηνεύσεις και αντιπαραθέσεις σχετίζονται με τις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας ή την εφαρμογή πρωτοποριακών προγραμμάτων επειδή οι πρακτικές που εισάγονται είναι διαφορετικές από εκείνες που βίωσαν η γονείς όταν οι ίδιοι έπαιζαν το ρόλο του μαθητή.

- Κακώς μεν υπαρκτό δε, είναι και το φαινόμενο γονέων που τα παιδιά τους παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες ή βίαιες συμπεριφορές να αποφεύγουν την επαφή τους με το σχολείο (Οδηγός Γονέα, ΥΠΠΕΠΘ, 2008).

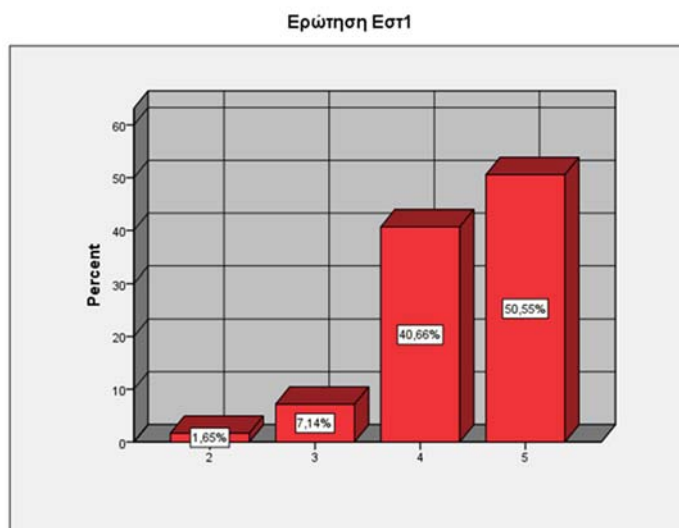
Από τη συνεργασία σχολείου και οικογένειας μόνο θετικά αποτελέσματα μπορούν να προκύψουν αφού:

- ✓ Οι οικογένειες είναι εκείνες που γνωρίζουν πολύ σημαντικές πληροφορίες για τα παιδιά τους και βοηθούν τον εκπαιδευτικό, να οργανώσει καλύτερα τις μαθησιακές εμπειρίες που έχουν νόημα για τα ίδια και που ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα τους, τις ανάγκες τους και τις ικανότητές τους.
- ✓ Τα δύο πιο σημαντικά περιβάλλοντα των μικρών παιδιών αυτής της ηλικίας, γονείς και εκπαιδευτικοί, μοιράζονται την ευθύνη της μάθησης καθώς και της όλης εξέλιξής τους τόσο σε συναισθηματικό όσο και σε γνωστικό επίπεδο.
- ✓ Η μάθηση για εκείνους σημαίνει μέρος της ζωής τους και όχι μόνο του σχολείου. Οι γονείς είναι εκείνοι που παίζουν τον ρόλο του πρώτου δασκάλου (Οδηγός Γονέα, ΥΠΠΕΠΘ, 2008).
- ✓ Η διαδικασία της μετάβασης από το σπίτι στο σχολείο γίνεται ευκολότερη και την διαχειρίζονται καλύτερα, αφού και οι δύο πλευρές θέτουν κοινούς στόχους και ακολουθούν κοινές πρακτικές (Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, 2011).

Ερευνητικά Ερωτήματα

A. Ενσυναίσθηση- Προσδοκίες

Ερώτηση Α1.«Πιστεύετε ότι εκπαιδευτικοί και γονείς πρέπει να έχετε χαράξει κοινή πορεία με κοινό στόχο το καλό των παιδιών» που κωδικοποιήθηκε ως Εστ1 και από την οποία αποδεικνύετε η επιθυμία των γονέων για τη χάραξη της κοινής πορείας, αφού από τους 182 οι 92 απάντησαν ότι συμφωνούν απολύτως ένα ποσοστό της τάξεως του 50,55%, ενώ οι 74 δηλαδή το 40% απάντησε ότι συμφωνεί.

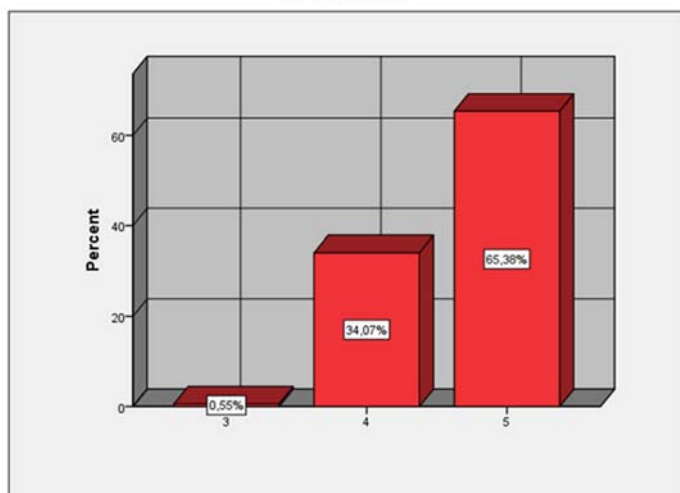

Συμφωνώ Απόλυτα 50,55%, Συμφωνώ 40,66%, Ούτε Διαφωνώ Ούτε Συμφωνώ 7.14%, Διαφωνώ 1.65%, Διαφωνώ Απόλυτα 0%

Σχήμα 1. Χάραξη κοινής πορείας

Ερώτηση Α2.«Θεωρείτε ότι ώρες συνεργασίας με το Νηπιαγωγείο και ενημέρωσης του γονέα είναι απαραίτητες» που κωδικοποιήθηκε με το όνομα Ερώτηση Εστ2. Παρατηρούμε την ξεκάθαρη άποψη των γονέων αφού το 65,38% δήλωσε την απόλυτη σύμφωνη γνώμη του, θεωρώντας απαραίτητες τις ώρες συνεργασίας.

Ερώτηση Εστ2

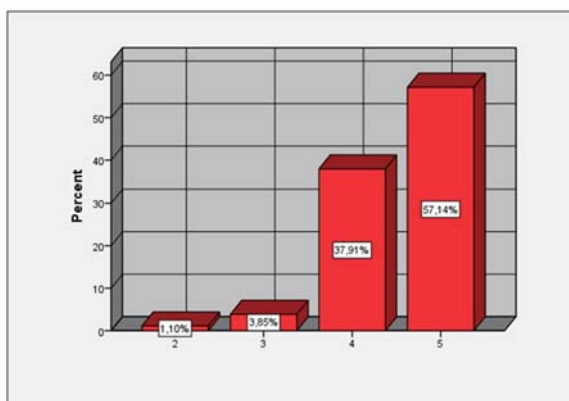

Συμφωνώ Απόλυτα 65,38%, Συμφωνώ 34,07%, Ούτε Διαφωνώ Ούτε Συμφωνώ 0,55%, Διαφωνώ 0%, Διαφωνώ Απόλυτα 0%

Σχήμα 2. Αναγκαιότητα ωρών συνεργασίας

Ερώτηση Α3.«Το Νηπιαγωγείο που ανήκετε έχει τη μορφή του Σύγχρονου Νηπιαγωγείου (συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων, εκδηλώσεις, επισκέψεις, εμπλοκή στις εκπαιδευτικές διαδικασίες..)» που κωδικοποιήθηκε με το όνομα Ερώτηση Εστ3, προκειμένου να βγει στην επιφάνεια ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου. Σε σύνολο 152 γονέων οι 173 δηλαδή ποσοστό 85,05% απάντησαν θετικά στην προσπάθεια από πλευράς των νηπιαγωγείων για την καλλιέργεια θετικών συνεργασιών ανάμεσα στους εμπλεκόμενους. Αποτυπώνεται η προσπάθεια από πλευράς σχολικής μονάδας να έχει τη μορφή ενός Σύγχρονου Νηπιαγωγείου.

Ερώτηση Εστ3

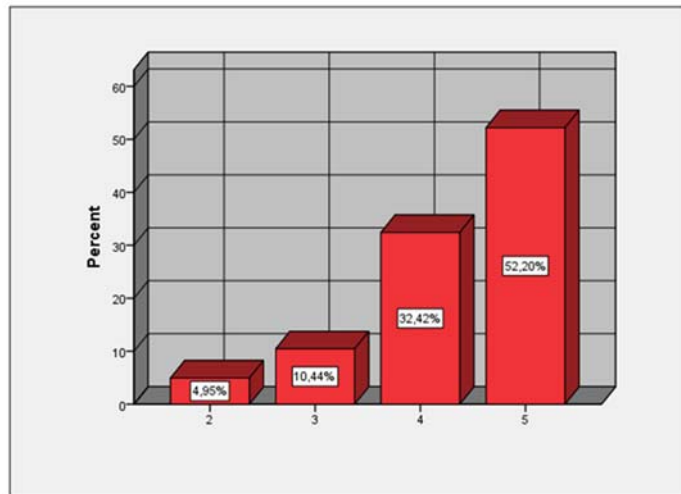

Συμφωνώ Απόλυτα 57,14%, Συμφωνώ 37,91%, Ούτε Διαφωνώ Ούτε Συμφωνώ 3,85%, Διαφωνώ 1,10%, Διαφωνώ Απόλυτα 0%

Σχήμα 3. Μορφή Νηπιαγωγείου

Ερώτηση Α4.«Πιστεύετε ότι το κλίμα εμπιστοσύνης είναι απαραίτητο ώστε να βοηθήσει στην αμφίδρομη επικοινωνία καθώς και στο να ξεπεραστούν εκείνες οι στερεότυπες παραδοσιακές αντιλήψεις για το ρόλο σχολείου και οικογένειας» που κωδικοποιήθηκε με το όνομα Ερώτηση Εστ4 αποδεικνύει την επιθυμία των γονέων για καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης και αμφίδρομης επικοινωνίας (84,62% συμφωνώ, συμφωνώ απόλυτα).

Ερώτηση Εστ4

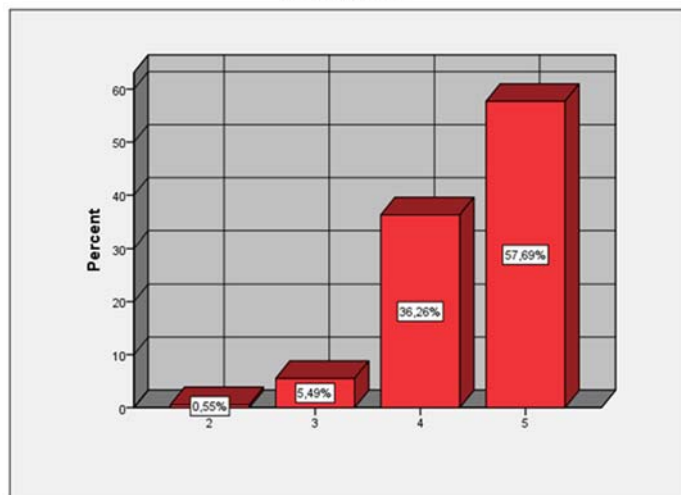

Συμφωνώ Απόλυτα 52,20%, Συμφωνώ 32,42%, Ούτε Διαφωνώ Ούτε Συμφωνώ 10,44%, Διαφωνώ 4,95%, Διαφωνώ Απόλυτα 0%

Σχήμα 4. Καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης

Ερώτηση Α5.«Θεωρείτε ότι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ενημερώνουν τους γονείς για την υγεία, την ασφάλεια αλλά και για την σωστή και ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών τους » που κωδικοποιήθηκε με το όνομα Ερώτηση Εστ5, το 36,26% δήλωσαν την σύμφωνη γνώμη τους ενώ το 57,69% την απόλυτη συμφωνία τους δηλαδή σύνολο 93,95%. Αποδεικνύεται ότι η γονείς ενδιαφέρονται για την εξέλιξη των παιδιών τους και θεωρούν το σχολείο αρμόδιο για την ορθή και πολύπλευρη ενημέρωσή τους.

Ερώτηση Εστ5

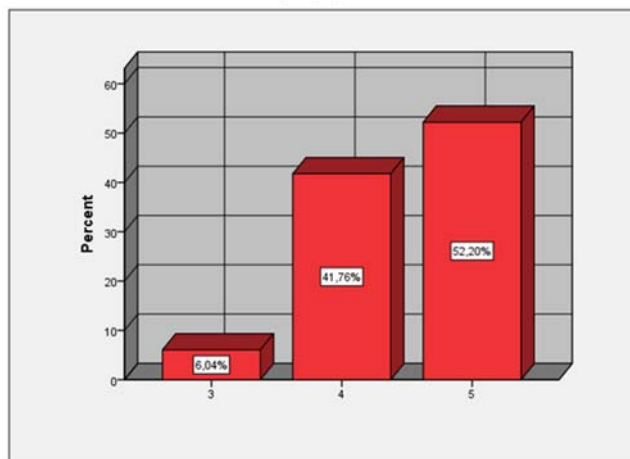
Συμφωνώ Απόλυτα 57,60%, Συμφωνώ 36,26%, Ούτε Διαφωνώ Ούτε Συμφωνώ 5,49%, Διαφωνώ 0,55%, Διαφωνώ Απόλυτα 0%

Σχήμα 5. Ενημέρωση γονέων

Ερώτηση Α6.«Θα πρέπει οι γονείς να αξιολογούν και να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη την ενημέρωση που έχουν από τον/την νηπιαγωγό σεβόμενοι την επιστημονική κατάρτισή του/της, είτε είναι θετική είτε έχει αρνητικά στοιχεία. Όλες αποτελούν εφαλτήρια για την πρόοδο του παιδιού» που κωδικοποιήθηκε με το όνομα Ερώτηση Εστ6 και αποδεικνύει την θετική στάση των γονέων (93,96% συμφώνησαν και συμφώνησαν απόλυτα). Οι περισσότεροι ερωτηθέντες θεωρούν ότι πρέπει να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη την ενημέρωση από τον/την εκπαιδευτικό αφού αυτό αποβαίνει τελικά προς όφελος του παιδιού τους.

Ερώτηση Εστ6

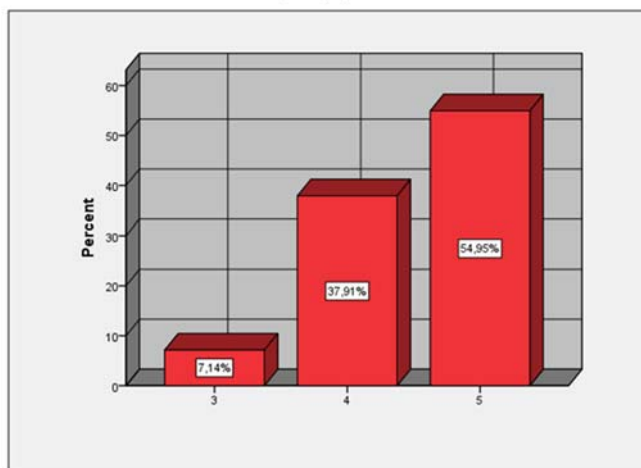

Συμφωνώ Απόλυτα 52,20%, Συμφωνώ 41,76%, Ούτε Διαφωνώ Ούτε Συμφωνώ 6,04%, Διαφωνώ 0%, Διαφωνώ Απόλυτα 0%

Σχήμα 6, Ενημέρωση γονέων από εκπαιδευτικούς

Ερώτηση Α7.«Κρίνετε απαραίτητη την ενεργή συμμετοχή του γονέα σε δράσεις του σχολείου» που κωδικοποιήθηκε με το όνομα Ερώτηση Εστ7, οι 169 από τους 182 ποσοστό 92,87% συμφώνησαν και συμφώνησαν απόλυτα ενώ μόνο 13 ποσοστό 7,14% ούτε συμφώνησαν ούτε διαφώνησαν. Έκδηλη η επιθυμία των γονέων να συμμετέχουν στις εκπαιδευτικές δράσεις του σχολείου και το μεγάλο ποσοστό αποδεικνύει ότι είναι ικανοί να παρακάμπτουν τις τυχόν δυσκολίες πχ εργασία.. προκειμένου να είναι κοντά στα παιδιά τους.

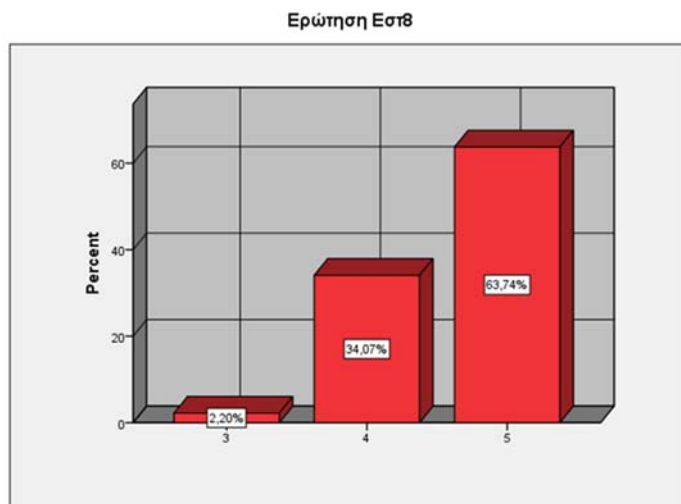
Ερώτηση Εστ7

Συμφωνώ Απόλυτα 54,95%, Συμφωνώ 37,91%, Ούτε Διαφωνώ Ούτε Συμφωνώ 7.14%, Διαφωνώ 0%, Διαφωνώ Απόλυτα 0%

Σχήμα 7. Συμμετοχή γονέα σε εκπαιδευτικές δράσεις

Ερώτηση Α8.«Θεωρείτε ότι το σχολείο εφαρμόζει τεχνικές καλής συνεργασίας ενθαρρύνοντας την ενεργή συμμετοχή των γονέων στη λήψη αποφάσεων» που κωδικοποιήθηκε με το όνομα Ερώτηση Εστ8, αποδεικνύει την προσπάθεια από την πλευρά του σχολείου. Από τα ποσοστά αποδεικνύεται η προσπάθεια που καταβάλει το σχολείο στο να εφαρμόζει τεχνικές συνεργασίας πχ εκδηλώσεις κοινωνικού χαρακτήρα, βελτιωτικές δομές...

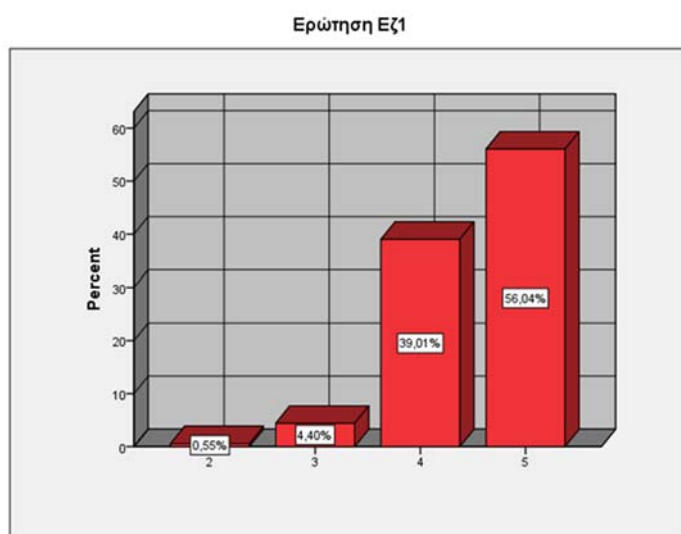

Συμφωνώ Απόλυτα 63,74%, Συμφωνώ 34,07%, Ούτε Διαφωνώ Ούτε Συμφωνώ 2,20%, Διαφωνώ 0%, Διαφωνώ Απόλυτα 0%

Σχήμα 8. Εφαρμογή τεχνικών καλής συνεργασίας

Β. Γονεϊκή ικανοποίηση

Ερώτηση Β1.«Στο νηπιαγωγείο που ανήκετε αποδέχονται τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι οικογένειες πχ. οικονομικές, συναισθηματικές, έλλειψης χρόνου...» που κωδικοποιήθηκε με το όνομα Ερώτηση ΕΖ1, αποτυπώνετε η ορθή στάση του σχολείου απέναντι στις ιδιαιτερότητες της κάθε οικογένειας καθώς και η επιθυμία των γονέων για αλληλοκατανόηση.

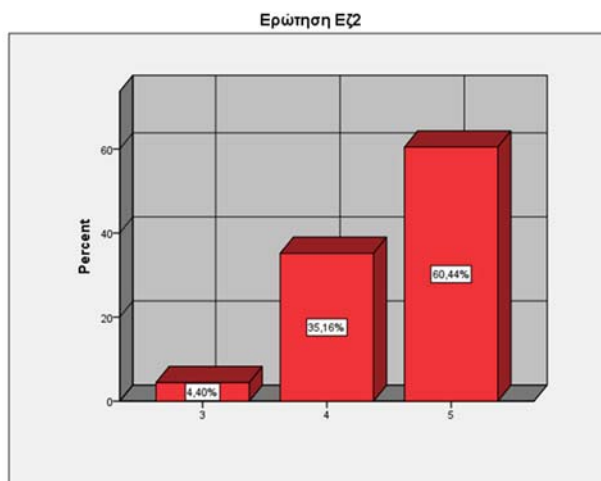

Συμφωνώ Απόλυτα 56,04%, Συμφωνώ 39,01%, Ούτε Διαφωνώ Ούτε Συμφωνώ 4,40%, Διαφωνώ 0,55%, Διαφωνώ Απόλυτα 0%

Σχήμα 9. Αποδοχή δυσκολιών

Ερώτηση Β2.«Θα επέλεγα ξανά τη φοίτηση του παιδιού μου σε Δημόσιο Νηπιαγωγείο που ενθαρρύνει την ενεργή συμμετοχή των γονέων στην προσπάθεια βελτίωσης της παρεχόμενης εκπαίδευσης» που κωδικοποιήθηκε με το όνομα Ερώτηση ΕΖ2, σε ποσοστό 96,6% δήλωσαν ότι θα την επέλεγαν. Ολοφάνερη η στάση των γονέων που αποδεικνύει και ένα από τα βασικά κριτήρια επιλογής σχολικής μονάδας. Η ουσιαστική επαφή με τη μονάδα συντελεί στο να γνωρίζουν καλύτερα το χώρο αλλά και τις εκπαιδευτικές δομές και να νιώθουν ασφάλεια και εμπιστοσύνη.

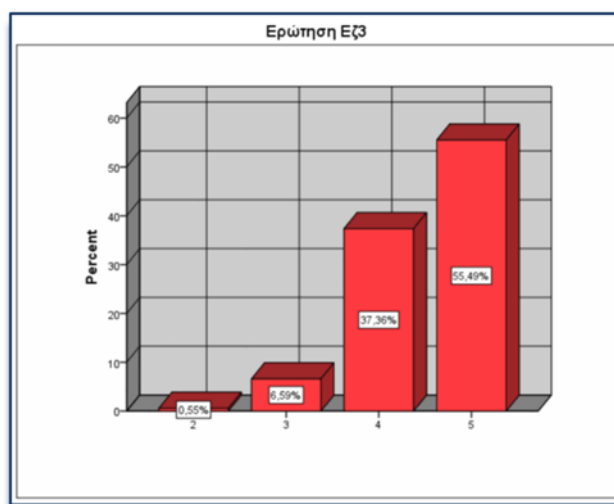

Συμφωνώ Απόλυτα 60,44%, Συμφωνώ 35,16%, Ούτε Διαφωνώ Ούτε Συμφωνώ 4.40%, Διαφωνώ 0%, Διαφωνώ Απόλυτα 0%

Σχήμα 10. Επιλογή σχολείου

Ερώτηση Β3.«Νιώθετε ικανοποίηση από τη διαδικασία μετάβασης από το σπίτι στο σχολείο αφού και οι δύο πλευρές έθεσαν κοινούς στόχους και ακολούθησαν κοινές πρακτικές» που κωδικοποιήθηκε με το όνομα Ερώτηση ΕΖ, φάνηκε η απόλυτη επιτυχία διαχείρισης των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας αφού οι 169 από τους 182 συμφώνησαν και συμφώνησαν απόλυτα, ενώ μόλις ένας διαφώνησε απόλυτα και 3 διαφώνησαν. Η μετάβαση του παιδιού από το σπίτι στο σχολείο θεωρείται ένα δύσκολο στάδιο της προσχολικής ηλικίας και απαιτεί ιδιαίτερη βαρύτητα και προσοχή τόσο από τους γονείς όσο και από το σχολείο.

Συμφωνώ Απόλυτα 55,49%, Συμφωνώ 37,36%, Ούτε Διαφωνώ Ούτε Συμφωνώ 6,59%, Διαφωνώ 0,55%, Διαφωνώ Απόλυτα 0%

Σχήμα 11. Μετάβαση νηπίου

Αποτελέσματα-Συμπεράσματα ορθής συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας.

Συμπερασματικά, η ουσιαστική συνεργασία των γονέων με το σχολείο συντελεί όχι μόνο στη βελτίωση των σχέσεων παιδιών-εκπαιδευτικών-γονέων, αλλά και σε πολύ μεγάλο βαθμό στη βελτίωση της εικόνας που έχουν οι γονείς για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού της προσχολικής ηλικίας. Η μετάβαση των παιδιών από την οικογένεια στο πρώτο οργανωμένο εκπαιδευτικό σύνολο γίνεται ομαλά εξασφαλίζοντας την καλή συναισθηματική κατάσταση τόσο του ίδιου του παιδιού όσο και του γονέα. Οι γονείς αισθάνονται πιο δυνατοί αφού

αποκτούν περισσότερες γνώσεις για την ανάπτυξη και την μάθηση των παιδιών τους μέσω της ενημέρωσης, της συνεργασίας με τους/τις εκπαιδευτικούς, αλλά και λόγω της εμπλοκής τους στις εκπαιδευτικές δράσεις.. Λειτουργώντας ο γονιός ως υποστηρικτής της μαθησιακής διαδικασίας, του δίνεται η ευκαιρία να κατανοήσει τον ρόλο του νηπιαγωγείου, εκτιμώντας ταυτόχρονα το έργο που παρέχει στην εκπαίδευση των παιδιών. Ως απόρροια των προηγούμενων είναι ο σεβασμός και η βελτίωση της συνεργασίας. Το σχολείο μπορεί να βοηθήσει τους γονείς, αλλά και οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν το σχολείο και τέλος όλοι μαζί βοηθούν το παιδί και έναν αξιόλογο ενήλικα.

Προτάσεις βέλτιστων πρακτικών καλής προσέγγισης από πλευράς των εκπαιδευτικών.

Στον τρόπο που η οικογένεια εμπλέκεται στην εκπαιδευτική διαδικασία σημαντικό είναι να μην υπάρχει σύγχυση ανάμεσα στη φυσική παρουσία και την ουσιαστική συμμετοχή της στην εκπαίδευση των παιδιών (Μπίκος, 2007). Οι εκπαιδευτικοί από πλευράς τους θα ήταν καλό να:

- Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να ενημερώνουν τους γονείς για την υγεία, την ασφάλεια αλλά και για την σωστή και ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών τους
- Να ακούν με μεγάλη προσοχή τις πληροφορίες αλλά και τις επιθυμίες που μπορεί να έχουν οι γονείς και να τις εντάσσουν μέσα στο πρόγραμμά τους.
- Να φροντίζουν να δίνουν αξία στη συνεισφορά των γονέων τονίζοντας και προωθώντας έτσι την «γονεϊκή ενδυνάμωση» (ΥΠΠΕΠΘ, Οδηγός Γονέα, σελ. 93)
- Να δείχνουν κατανόηση καθώς και αποδοχή για την υποκειμενική εικόνα που έχουν οι γονείς για το παιδί τους
- Να αποδέχονται και να σέβονται τους διαφορετικούς στόχους και τις προσδοκίες που μπορεί να θέτει η κάθε οικογένεια
- Να αποδέχονται ακόμη τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι οικογένειες πχ. οικονομικές, συναισθηματικές, έλλειψης χρόνου....
- Δεν θα πρέπει να ξεχνάει ο εκπαιδευτικός ότι οι γονείς δεν αποτελούν μία ομάδα αλλά πολλές υπο-ομάδες με διαφορετικές ανάγκες, κουλτούρες, τρόπους διαπαιδαγώγησης. Ενδεικτικά αναφέρονται: γονείς που εμπλέκονται με ιδιαίτερο ζήλο στην εκπαιδευτική διαδικασία, ενώ άλλοι όχι, γονείς με έντονα προσωπικά προβλήματα ή προβλήματα υγείας, γονείς μετανάστες ..... άλλοι που δεν προλαβαίνουν να επισκεφτούν το σχολείο λόγω των υποχρεώσεων τους
- Η ανάπτυξης της ουσιαστικής επικοινωνίας και συνεργασίας με τις οικογένειες των μαθητών μιας τάξης θα πρέπει να αποτελεί μέρος του προγραμματισμού του εκπαιδευτικού στην αρχή της σχολικής χρονιάς.
- Το κλίμα εμπιστοσύνης που θα πρέπει να καλλιεργηθεί θα βοηθήσει στην αμφίδρομη επικοινωνία καθώς και στο να ξεπεραστούν εκείνες οι στερεότυπες παραδοσιακές αντιλήψεις για το ρόλο σχολείου και οικογένειας.
- Η εμπλοκή στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι κάτι που χαροποιεί συνήθως τους γονείς και τους εντάσσει στην σχολική πραγματικότητα, έτσι όπως αυτή οργανώνεται από το πρόγραμμα σπουδών.
- Η ενθάρρυνση των γονέων να συνεργαστούν με τοπικούς φορείς, ώστε και οι ίδιες οι οικογένειες να έρθουν σε επαφή με τις πηγές πληροφόρησης της τοπικής κοινωνίας και τις διάφορες υπηρεσίες, πάντα έχοντας ως στόχο την καλύτερη λειτουργία της σχολικής μονάδας.

Προτάσεις πρακτικών καλής συνεργασίας από πλευράς γονέων

Σημαντικό βέβαια είναι στα πλαίσια της αναγνώρισης «του δικαιώματος όλων των οικογενειών να γνωρίζουν τους στόχους του προγράμματος και να έχουν τακτική και συστηματική ενημέρωση για την πρόοδο, την εξέλιξη και τις μεθόδους αξιολόγησης του παιδιού τους» (Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, 2011, σελ. 51). Εξάλλου είναι δικαίωμα

των γονέων αφού ορίζεται ότι «Οι γονείς και οι κηδεμόνες επισκέπτονται το σχολείο κατά τις προγραμματισμένες συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς και εκτάκτως όταν κρίνεται αναγκαίο, ύστερα από συνεννόηση και επικοινωνία μαζί τους» (ΠΔ 79/2018 άρθρο 14). Απαραίτητο είναι να εφαρμόζονται καλές πρακτικές συνεργασίας όπου θα πρέπει οι γονείς:

- ❖ Να σέβονται πάντα την ιδιότητα του εκπαιδευτικού και την επιστημονική του κατάρτιση. Θα πρέπει να ξέρουν ότι απέναντί τους έχουν έναν επιστήμονα που οι παρατηρήσεις, οι εκτιμήσεις αλλά και οι απόψεις του είναι μόνο και μόνο για όφελος του παιδιού
- ❖ Να διευκρινίζουν στον εκπαιδευτικό πριν την συνάντησή τους το σκοπό που επιθυμούν την συνάντηση, ώστε να του δίνουν την ευκαιρία της προετοιμασίας άρα και της καλύτερης παροχής πληροφοριών.
- ❖ Να ακούν πολύ προσεκτικά την άποψη του/της νηπιαγωγού και να την λαμβάνουν σοβαρά υπόψιν. Ακόμη και στην περίπτωση που δεν ικανοποιούνται από την άποψη του εκπαιδευτικού θα πρέπει να μην αντιδρούν βιαστικά και να είναι ψύχραιμοι και αντικειμενικοί.
- ❖ Να αξιολογούν και να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη την ενημέρωση που έχουν από τον/την νηπιαγωγό είτε είναι θετική είτε έχει αρνητικά στοιχεία
- ❖ Να είναι αποδέκτες όχι μόνο των δικαιωμάτων του αλλά και των υποχρεώσεών τους
- ❖ Να επιδιώκουν με το νηπιαγωγείο τη διαμόρφωση εκείνων των συνθηκών που να καθιερώνουν μία συνεργασία αποτελεσματική και εποικοδομητική. Οι συζητήσεις με τον/την εκπαιδευτικό θα πρέπει να είναι μικρές σε διάρκεια και συχνές ενώ καλό θα ήταν να αποφεύγονται οι μακροσκελείς συζητήσεις που στερούνται σαφήνειας.
- ❖ Να συμμετέχουν και ο ίδιος σε προγράμματα εκπαίδευσης γονέων που μπορεί να διοργανώνει είτε το σχολείο του είτε άλλοι φορείς (Κολιάδης, 1991).

Ως τεχνικές καλής συνεργασίας μπορούν να προταθούν:

- ✓ **Ενεργή συμμετοχή του γονέα σε δράσεις του σχολείου.** Είναι κάτι που μπορεί να γίνει είτε σε προκαθορισμένες ημερομηνίες είτε έκτακτα όταν τα παιδιά υλοποιούν και ολοκληρώσουν ένα project (σχέδιο εργασίας) πχ. μία έκθεση βιβλίου που έχουν ετοιμάσει ή να περιεργαστούν το υλικό που έχει παραχθεί από κάποιες δράσεις τους έχοντας έτσι μια έγκαιρη πληροφόρηση για το παιδί τους αφού οι ίδιοι θα είναι αξιολογητές των δραστηριοτήτων του.
- ✓ **Ενεργή συμμετοχή στην εκπαίδευση του παιδιού και τα εκπαιδευτικά προγράμματα.** Θα πρέπει να δίνεται η ευκαιρία-δυνατότητα στους γονείς να ενισχύουν στο σπίτι τις δεξιότητες που απέκτησε το παιδί τους και να δίνουν αυτές τις πληροφορίες στον/στην νηπιαγωγό του. Με την ευκαιρία που δίνεται να δουλέψει ο γονιός και στο σπίτι με το παιδί του, τα αποτελέσματα στις επιδόσεις είναι καλύτερα αφού ο χρόνος που του αφιερώνεται είναι περισσότερος καθώς και οι ευκαιρίες για ενίσχυση. «Χωρίς την άμεση και συνεχή συμμετοχή των γονέων, το παιδί δεν μπορεί να διατηρήσει τα οφέλη που απέκτησε στο νηπιαγωγείο» (ΥΠΠΕΠΕΘ, Οδηγός Γονέα, σελ. 94).
- ✓ **Ενεργή συμμετοχή των γονέων στη λήψη αποφάσεων.** Κατόπιν ερευνών διάρκειας δεκαετιών έχει αποδειχθεί (Οδηγός Γονέα, 2008) ότι η ενεργός συμμετοχή συντελεί: α) στην βελτίωση της εικόνας του παιδιού στη μαθητική ομάδα, την ομαλή εξέλιξη των σχέσεων ανάμεσα στην οικογένεια και το παιδί, την ακαδημαϊκή του επίδοση να έχει αυξανόμενη τάση και τέλος οι σχέσεις ανάμεσα στο νηπιαγωγείο και την οικογένεια να βελτιώνονται β) στην καλύτερη κατανόηση από πλευράς των γονέων για τις ανάγκες της σχολικής μονάδας τόσο σε εποπτικό και υλικοτεχνικό υλικό όσο και στην καλύτερη κατανόηση στις προκλήσεις που έρχονται αντιμέτωποι οι εκπαιδευτικοί στο έργο τους

- ✓ **Ενεργή συμμετοχή των γονέων στην προσπάθεια βελτίωσης της παρεχόμενης εκπαίδευσης.** Σε συνδυασμό της ενημέρωσης που έχουν σήμερα οι γονείς αλλά και της επαφής τους με τη σχολική μονάδα πετυχαίνεται η καλύτερη κατανόηση της κάθε μεταρρυθμιστικής προσπάθειας. (Μπουζάκης, 2001).

Αναφορές

Βρυνιώτη, Π.: Κυρίδης, Α.; Σιβροπούλου-Θεοσιάδου, Ε. ; Χρυσυφίδης, Κ. (2008). Οδηγός Γονέα, Αθήνα: Φορέας υλοποίησης: Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων ΚΠΣ, ΥΠΕΠΘ (ΕΥΕΠ ΥΠΕΠΘ).

Γκόβαρης, Χ. (2001). *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ε. Ατραπός.

Κολιάδη, Ε. (1991). *Συμπεριφοριστικές θεωρίες*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ματσαγκούρας, Γ. (2003). *Γονείς εταίροι στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Επιστημονικό Βήμα.

Μπουζάκης, (2001). *Εκπαιδευτική πολιτική και συγκριτική επιχειρηματολογία στο παράδειγμα των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων της γενικής και τεχνικο-επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα*. Αθήνα: Gutenberg.

Μπίκος, Κ. (2007). *Παιδαγωγική*. Θεσσαλονίκη: Αυτοέκδοση.

Μπουραντάς, Δ. Βαθής, Α. Παπακωνσταντίνου, Χ. & Ρεκλείτης, Π (1999). *Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης Οργανισμών και Υπηρεσιών*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Παμουκτσόγλου, Α. (2001). *Αποτελεσματικό σχολείο: Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, Αποτελεσματικό Σχολείο, Χαρακτηριστικά και Αντιλήψεις σε μια Προσπάθεια Αξιολόγησής του*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Πασχαλούδης Δ. (2003). *Marketing ακούω και marketing δεν βλέπω*. Αθήνα: Β. Γκιούρδας.

ΥΠ. Αριθ. 21072β/Γ2 Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) *Εφημερίδα Κυβέρνησης* (2003, 12/3) Νο 4069. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Π.Δ. 79/2017. Οργάνωση και λειτουργία νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως* (1-8- 2017). Νο 109. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.